categories, forms of ownership, etc. are examined by forensic expertise on land management issues, and the land withdrawal process is also among them.

The forests' plots of land constitute the national wealth of Ukraine and are under the special state protection. However, the number of forests is getting smaller. Often this is due to violate or disregard of the procedure for the withdrawal of land.

A plot of land that is in permanent use of the state forestry enterprise can be transmitted to a person or entity for ownership or use only after it has been withdrawn from the use of such an enterprise. It is too often forestry lands, including forest lands, transferred to the ownership of citizens as reserve lands which are not provided for the ownership and use, as agricultural land. As a result of these illegal transactions numeral amount of forests lands simply disappears.

The author comes the conclusion that the forensics procedures of the issues of the land withdrawal is topical, relevant, enabled (in the legal field) and the natural process of this type of forensics examination.

It is established that during the execution of this kind of expertise is necessary to research: the location of the study area relative to the boundaries of settlements; types of lands located within the studied land; date of withdrawal of land; the types of use for which land is withdrawan.

To fix the expanded list of tasks of expertise on issues of land management, this requires regulatory support. Therefore, the author considers it necessary to make appropriate changes to paragraph 7.1 of the Scientific and Methodological Recommendations on the Preparation and Appointment of Forensic Expertise and Expert Studies approved by Order No. 53/5 of the Ministry of Justice of Ukraine of October 8, 1998, in particular, add the sixth paragraph to the following content: "The determination of the compliance the procedure of the land withdrawal to the requirements of land legislation and other regulatory documents on issues of land management and land use."

УДК 343.983

Н. Л. Поплавська
старший судовий експерт

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЇ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ ДОСЛІДЖЕННЯ СУДОВОЮ ЕКСПЕРТИЗОЮ

У статті розглянуті антропогенні фактори впливу на навколишнє природне середовище, основні джерела антропогенного забруднення, актуальність проведення судово-екологічної експертизи, пов'язаної з визначенням обставин правопорушень у сфері екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів.

Охорона навколишнього природного середовища – одна з найактуальніших проблем сучасної України.

Екологічний стан природного комплексу України, розцінюється як критичний. Викиди здійснювали приблизно 11 тисяч промислових підпри-

ємств країни. Основними забруднювачами атмосфери продовжують залишатися об'єкти добувної промисловості (23,8 % шкідливих викидів), виробники електроенергії, газу та води (31,6 %), підприємства металургії та оброблення металів (29,2 %)[15].

Антропогенно-техногенний вплив на ландшафт досяг таких меж, коли правопорушення у сфері технічної екології безнаказовими залишати вже не можна. Висока концентрація промислового та сільськогосподарського виробництва, велика транспортна інфраструктура, велика щільність населення, розвинута вугільна, хімічна, харчова та легка промисловості, чорна і кольорова металургії, важке машинобудування, виробництво будматеріалів, гідро- і теплоенергетика, розробка родовищ корисних копалин та інші галузі індустрії, створили величезне навантаження на природну геосистему.

Екологічно небезпечні галузі – металургійна та гірничо-видобувна промисловості, виробництво електроенергії, хімічної і нафтохімічної промисловості. Підприємства саме цих галузей в найбільшій мірі впливають на екосистему. Функціонування потужного промислового та аграрного комплексу супроводжується інгредієнтним забрудненням усіх компонентів природи. У навколишнє середовище України в істотних кількостях, потрапляють відходи і викиди шкідливих речовин видобувних і переробних виробництв, вихлопи автотранспорту, продукти згоряння викопного палива, побутові стоки і сміття, відходи сільськогосподарської діяльності.[16]

В атмосферному повітрі, ґрунті, поверхневих та ґрунтових водах виявлені сотні різноманітних хімічних реагентів, серед яких: метан, оксиди та діоксини вуглецю, сірки, азоту, аміак, хлор, хлористий водень, сірчистий ангідрид, формальдегіди, оцтовий альдегід, органічні та неорганічні кислоти (оцтова, молочна, винна, соляна, сірчана та ін.), різні солі, розчинники і аерозолі, мінеральні добрива (аміачна селітра, сульфат амонію, хлористий калій, суперфосфат). У результаті екологічного забруднення атмосферні опади (дощ, сніг, туман), поверхневі і ґрунтові води часто «підкислені» (показник водню pH < 7). У воді затримуються сірчанокислі солі, вільний діоксид вуглецю, іони Cl^-, Mg^{2+}, Na^+, Ca^{2+}, SO_4^{2-}. Сумарний вміст солей у ґрунтових водах може досягнути 300 г/л[17]. Крім того, багато підприємств відносяться до потенційно небезпечних, при аваріях на них значно зростають обсяги викидів шкідливих речовин, збагачується їх склад.

---

[15] Абашина Д. Почему в Донбассе лучше не дышать?!//Панорама: Общественно-политический еженедельник. – 24-30 марта 2005. - №12. – С. 8.

[16] Земля тривоги нашої. За матеріалами доповіді про стан навколишнього природного середовища в Донецькій області у 2002 році/Під ред. С.В. Третьякова. – Донецьк: Новый мир, 2003. – 158 с.;

[17] Магдалиц-Ковалева Л. Л., Плашенко А.А. Железобетонные конструкции и окружающая среда//Матеріали Ш Міжнародної науково-практичної конференції "Динаміка наукових досліджень – 2004" (21-30 червня 2004 року). Том 33. Екологія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 48-50

Основними шкідливими речовинами антропогенного походження є:

- оксид вуглецю. Утворюється при неповному згорянні вуглецевих речовин. У повітря він попадає у результаті спалювання твердих відходів, з вихлопними газами й викидами промислових підприємств. Щорічно цього газу надходить до атмосфери не менш 1250 млн. т. Оксид вуглецю є сполукою, що активно реагує зі складовими частинами атмосфери й сприяє підвищенню температури на планеті, і створенню парникового ефекту;

- сірчистий ангідрид. Виділяється у процесі згоряння палива, що містить сірку, або переробки сірчистих руд (до 170 млн. т у рік). Частина сполук сірки виділяється при горінні органічних залишків у гірничорудних відвалах;

- сірчаний ангідрид. Утворюється при окислюванні сірчистого ангідриду. Кінцевим продуктом реакції є аерозоль або розчин сірчаної кислоти в дощовій воді, що підкислює ґрунт, загострює захворювання дихальних шляхів людини. Випадання аерозолю сірчаної кислоти з димових факелів хімічних підприємств, відбувається при низькій хмарності й високій вологості повітря. Підприємства кольорової й чорної металургії, а також ТЕС щорічно викидають в атмосферу десятки мільйонів тон сірчаного ангідриду;

- сірководень і сірковуглець. Надходять у атмосферу роздільно або разом з іншими сполуками сірки. Основними джерелами викиду є підприємства, що виготовляють штучне волокно, цукор, коксохімічні, нафтопереробні, а також нафтопромисли. В атмосфері, при взаємодії з іншими забруднювачами піддаються повільному окислюванню до сірчаного ангідриду;

- окисли азоту. Основними джерелами викидів є підприємства, що виготовляють азотні добрива, азотну кислоту й нітрати, анілінові барвники, нітросполуки, віскозний шовк, целулоїд. Кількість окислів азоту, що надходять в атмосферу, становить 20 млн. т у рік;

- сполуки фтору. Джерелами забруднення є підприємства з виробництва алюмінію, емалей, скла, кераміки, сталі, фосфорних добрив. Речовини, які містять фтор, надходять до атмосфери у вигляді газоподібних сполук – фтороводню або пилу фториду натрію й кальцію. Сполуки характеризуються токсичним ефектом. Похідні фтору є сильними інсектицидами;

- сполуки хлору. Надходять у атмосферу від хімічних підприємств, що виробляють соляну кислоту, пестициди, які містять хлор, органічні барвники, гідролізний спирт, хлорне вапно, соду. Токсичність хлору визначається видом сполук і їхньою концентрацією. У металургійній промисловості при виплавці чавуну й при переробці його на сталь, відбуваються викиди у атмосферу різних важких металів і отрутних газів. Так, у розрахунку на 1 т передільного чавуну, виділяється крім 12,7 кг сірчистого газу також 14,5 кг пилових часток, до складу яких належать: сполуки миш'яку, фосфору, сурми, свинцю, парів ртуті й рідких металів, смоляних речовин і ціанистого водню.

Крім газоподібних забруднюючих речовин, до атмосфери надходить велика кількість твердих часток. Це пил, кіптява й сажа. Велику небезпеку таїть забруднення природного середовища важкими металами. Свинець, кад-

мій, ртуть, мідь, нікель, цинк, хром, ванадій стали практично постійними компонентами повітря промислових центрів.

Основними джерелами штучного аерозольного забруднення повітря є ТЕС, які споживають вугілля високої зольності, збагачувальні фабрики, металургійні, цементні, магнезитові й сажові заводи. Аерозольні частки від цих джерел відрізняються великою розмаїтістю хімічного складу. Найчастіше в їх сполуках виявляються сполуки кремнію, кальцію й вуглецю, рідше – оксиди металів: заліза, магнію, марганцю, цинку, міді, нікелю, свинцю, сурми, вісмуту, селен, миш'яку, берилію, кадмію, хрому, кобальту, молібдену, а також азбест.

Постійними джерелами аерозольного забруднення є промислові відвали – штучні насипи з перевідкладеного матеріалу, переважно розкривних порід, утворених при видобутку корисних копалин або ж з відходів підприємств переробної промисловості, ТЕС.

Джерелом пилу й отрутних газів є масові вибухові роботи. Так, у результаті одного середнього за масою вибуху (250-300 тонн вибухових речовин), у атмосферу викидається близько 2 тис. куб. м умовних оксидів вуглецю та азоту більше 150 т пилу.

Виробництво цементу й інших будівельних матеріалів також є джерелом забруднення атмосфери пилом. Основні технологічні процеси цих виробництв – здрібнювання й хімічна обробка напівфабрикатів і одержуваних продуктів у потоках гарячих газів завжди супроводжується викидами пилу й інших шкідливих речовин в атмосферу.

Майже всі забруднюючі речовини, які спочатку потрапили в атмосферу, в остаточному підсумку виявляються на поверхні ґрунту й води.

Осідаючі аерозолі можуть містити отрутні важкі метали – свинець, кадмій, ртуть, мідь, ванадій, кобальт, нікель. Звичайно, вони малорухомі й накопичуються у ґрунті. Але в ґрунт попадають із дощами також кислоти. З'єднуючись із ними, метали можуть переходити в розчинні сполуки, доступні рослинам. У розчинні форми переходять також речовини, постійно присутні в ґрунтах, що іноді приводить до загибелі рослин. Прикладом може служити досить розповсюджений у ґрунтах алюміній, розчинні сполуки якого поглинаються корінням дерев. Алюмінієва хвороба, при якій порушується структура тканин рослин, виявляється для дерев смертельною.[18]

Зростання ступеня ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру пояснюється і значною моральною та фізичною зношеністю основних фондів (в середньому по Україні - на 45%, в окремих галузях, включаючи і вугледобувну, шахти якої належать до підприємств з потенційно небезпечним виробництвом, - на 60-70%, а оновлюється основних фондів

[18] Грушко Я.М. Вредные органические соединения в промышленных выбросах в атмосферу [Текст] / Я.М. Грушко. – Л.: Химия, 1991. – 228 с.

не більше 3% на рік, реалією програми закриття безперспективних підприємств, яка не завжди враховує можливі негативні наслідки.[19]

В якості прикладу детальніше розглянемо видобувну промисловість, оскільки їй притаманні всі вищевказані проблеми техногенного забруднення навколишнього середовища, які можна вважати характерними для інших екологічно шкідливих та аварійно-небезпечних виробництв.

У гірничо-видобувних регіонах за ступенем впливу на природу домінує підземне видобування, яке часто порушує екосистему, змінюючи газовий, геохімічний, водний і термічний режим геологічних формацій та мікроклімат краю і вносячи певну частку (до 4-5 % емісії метану і до 7 % – діоксиду вуглецю) у причини глобального погіршення клімату на Землі.[20] Забруднення навколишнього середовища проявляється у зміненому складі, структури та енергетики біосфери, в тому числі атмосфери - запилювання, загазованість і засмічення іншими відходами людської діяльності, що і призводить до руйнування озонового шару, посилення парникового ефекту, кліматичних аномалій, погодних відхилень, підвищення ймовірності виникнення стихійних лих і, як наслідок, погіршення здоров'я людей, зростання смертності та зниження народжуваності, негативними незворотними змінами рослинності і тваринного світу.

Одним із основних джерел, що надають негативне впливання на природний ландшафт є підприємства вугільної промисловості. Тому, вдосконалення цієї галузі тісно пов'язане з загальним положенням технології, техніки безпеки та екології на гірничих підприємствах. У зв'язку з тим, що в даний час намітилася стійка тенденція до виходу вугледобувної промисловості із глибокої соціально-економічної кризи, зростає актуальність вирішення проблеми покращення гірничої екології. Так, у шахтах України видається близько 10 т твердих, рідких і газоподібних відходів на 1 т видобутого вугілля. При виникненні в процесі ведення гірничих робіт підземних пожеж, вибухів, газодинамічних явищ кількість викидів зростає в десятки і сотні разів.

Загостренню екологічних проблем вугледобувних регіонів, сприяє також закриття нерентабельних гірничих підприємств.[21]

З метою усунення шкідливого впливу діяльності людини на довкілля або зменшення антропогенного навантаження на державному, регіональному

[19] Тищенко С. Инвестиции: балансы и нюансы//Виробник України. – 4 лютого 2005. - №5. – С. 7.

[20] Грядущий Б.А. Опасные и вредные факторы подземной добычи угля в технологическом, социальном и экологическом аспектах. – Донецк: ЦБНТИ угольной промышленности, 1994. – 158 с.

[21] Куцкая Н.Б., Червяк С.С. Обострение экологических проблем угледобывающих регионов Луганской области//Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції "Наука і освіта – 2004" (10-25 лютого 2004 року). Том 58. Екологія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 36-37.;

і об'єктовому рівнях розробляється спеціальна нормативна документація, що регламентує технологічні, профілактичні та інші заходи з охорони природи.
В народному господарстві України, необхідно на науковій основі займатися розробками, які регламентують питання екології та охорони навколишнього середовища нормативно-правової бази, вести контроль, облік, інвентаризацію шкідливих викидів та вкидань по галузях промисловості, розробити рекомендації щодо запобігання або зменшення обсягів створюваних відходів і викидів, нівелювання негативного впливу забруднюючих речовин на природний комплекс і здоров'я людини. Як правило, діяльність в області, наприклад, гірничої екології і захисту природи проводиться організаціями та особами, які не мають досвіду роботи у вугільної промисловості і не знають особливостей гірничого виробництва.[22]
Більше того, не завжди керівники підприємств здійснюють адекватні ними обов'язки по охороні навколишнього середовища, ігнорування або неповне, формальне виконання зазначених вище нормативно-регламентуючих аспектів і порушення, допущені в процесі реалізації природоохоронних заходів, ускладнюють проблеми екології і тягнуть за собою необхідність в їх розслідуванні, експертних дослідженнях, виявленні і покаранні винних.

Отже, доцільно займатися правовою, організаційною та економічною діяльністю, пов'язаною із запобіганням або зменшенням негативного впливу підприємств України на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, на високому науковому рівні, а також розвивати судову екологічну експертизу для проведення об'єктивної професійної оцінки природоохоронної діяльності (бездіяльності) директорів (власників) підприємств, інших відповідальних посадових осіб, конкретних виконавців і більш ефективного дослідження надзвичайних ситуацій, що виникли на цих промислових об'єктах і призвели до значних екологічних збитків.

Кримінально-правові норми, що встановлюють відповідальність за екологічні злочини, мають досить складну диспозицію. Для їхньої реалізації потрібні великі знання й досвід, у т. ч. і придбаний при проведенні судово-експертних досліджень.

Стан правопорушень у сфері екології, свідчить про надзвичайно низьку ефективність заходів щодо попередження, розкриття й розслідування злочинів даного виду. Велику заклопотаність викликає висока латентність і низьке розкриття екологічних злочинів. У результаті поверхневого розслідування в багатьох випадках не встановлюються причини злочинів, не виявляються винні особи, не приймаються необхідні заходи щодо відшкодування збитків.

Успішне розслідування екологічних злочинів значною мірою залежить від правильного, своєчасного, всебічного і якісного використання спеціаль-

[22] Правила безпеки у вугільних шахтах. ДНАОП 1.1.30-1.01-00/ Затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України 22.08.2000 № 215. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.10. 2000 за № 715/4936. – К.: Держнаглядохоронпраці, 2000. – 495 с.

них знань. Тож на фоні загострення екологічної ситуації, наростає вірогідність злочинів у сфері охорони природи. При цьому, вони можуть приймати складні витончені форми. У зв'язку з чим, слід провести судову екологічну експертизу.

Судово-екологічні дослідження, пов'язані з визначенням обставин правопорушень у сфері екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, складають дослідження, які базуються на використанні спеціальних знань у галузі інженерно-екологічної науки та суміжних наук.

Інженерна-екологія – прикладна дисципліна, яка являє собою систему науково обгрунтованих інженерно-технічних заходів, які скеровані на зберігання якості навколишнього середовища в умовах зростаючого промислового виробництва. Інженерна екологія виникає на стику технічних, природничих та соціальних наук[23].

Предмет судової інженерно-екологічної експертизи складає комплекс (сукупність) фактичних даних про негативний антропогенний вплив на конкретні (локальні) об'єкти навколишнього природного середовища та обставин, пов'язаних з порушеннями екологічного законодавства та умовами експлуатації потенційно небезпечних об'єктів, а також з діями (бездіяльністю) спеціально уповноважених осіб у галузі охорони навколишнього середовища й природокористування, які сприяли заподіянню шкоди здоров'ю людини (смерті людини) або інших тяжких наслідків.

Об'єктами екологічної експертизи є матеріальні і матеріалізовані джерела інформації, що містять фактичні дані про обставини надзвичайної екологічної ситуації, а саме: локальна земельна ділянка, на якій виявлені ознаки негативного антропогенного впливу, у тому числі забруднені земельні ділянки, ділянки із частковим або повним руйнуванням родючого шару ґрунту, забруднені площі зелених насаджень, території вивезення, складування й знищення відходів виробництва і споживання тощо; забруднені водні простори (ділянки рік, озер, водоймищ); забруднений повітряний простір; проби атмосферного повітря, води, ґрунту, відібрані в межах антропогенного забруднення навколишнього середовища; зразки флори й фауни, які піддалися негативному антропогенному впливу; виробничі й складські приміщення промислових, комунальних та інших підприємств і організацій, їх очисні споруджения, газоочисні й пилоуловлювальні установки тощо; механізми, устаткування, їх вузли та деталі з місця, де відбулася надзвичайна екологічна ситуація; відомості з технічної документації й актів перевірки екологічного стану об'єктів; результати обстеження об'єктів навколишнього середовища санітарно-епідеміологічними, природоохоронними й іншими спеціально уповноваженими органами; інші джерела інформації про негативний антропогенний вплив на навколишнє середовище.

Екологічною експертизою (із залученням спеціалістів вузького профілю, спеціалізації) можуть також досліджуватись об'єкти, визначені Законом

України «Про екологічну експертизу», а саме: екологічні ситуації, що склалися в окремих населених пунктах і регіонах, а також діючі об'єкти та комплекси, що мають значний негативний вплив на стан навколишнього природного середовища; документація з перепрофілювання, консервації та ліквідації діючих підприємств, окремих цехів, виробництв та інших промислових і господарських об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, у тому числі військового та оборонного призначення; документація із впровадження нової техніки, технологій, матеріалів і речовин (у тому числі тих, що закуповуються за кордоном), які можуть створити потенційну загрозу навколишньому природному середовищу; документація щодо генетично модифікованих організмів, які призначаються для використання у відкритій системі.[23]

Судовими експертами у галузі судової інженерно-екологічної експертизи можуть бути спеціалісти, які мають вищу інженерно-екологічну, екологічну, ґрунтово-агрохімічну, геологічну, географічну, біологічну, а також технічну, пов'язану з безпекою життєдіяльності, охороною праці, гірничою справою, металургією, будівництвом і таке інше, освіту. [24]

Складні проблеми, які стоять перед економікою України в області антропогенно-техногенного забруднення природного геосистеми, обумовлюють доцільність займатися широким спектром досить актуальных питань з охорони навколишнього середовища на високій науковій базі з урахуванням особливостей різних галузей промисловості і розвивати новий вид судової інженерно-екологічної експертизи. З метою підвищення ефективності та об'єктивності розслідувань правопорушень у сфері охорони природи судових та/або слідчих органів по мірі необхідності, слід проводити судові експертизи із залученням фахівців-екологів.

Перелік посилань

1. *Абашина Д.* Почему в Донбассе лучше не дышать?! // Панорама: общественно-политический еженедельник. 2005. № 12. (24-30 марта) С. 8.
2. *Земля тривоги* нашої: за матеріалами доповіді про стан навколишнього природного середовища в Донецькій області у 2002 році / під ред. С. В. Третьякова. Донецьк, 2003. 158 с.; *Магдалиц-Ковалева Л. Л., Плашенко А. А.* Железобетонные конструкции и окружающая среда // Динаміка наукових досліджень: матеріали Ш Міжнар. наук.-практ. конф. (21-30 червня 2004 року); *Екологія.* Дніпропетровськ, 2004. Т. 33. С. 48-50.
3. *Магдалиц-Ковалева Л. Л., Плашенко А. А.* Железобетонные конструкции и окружающая середа // Динаміка наукових досліджень: матеріали ІІІ Міжнар. наук.-

[23] Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року № 53/5, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 03 листопада 1998 року за № 705/3145 зі змінами.

[24] Експертне дослідження техніко-організаційних причин, умов та наслідків екологічних правопорушень. – Науковий звіт Донецького НДІСЕ (№ держреєстрації 0109U001763

практ. конф. (21-30 червня 2004 року); *Екологія.* Дніпропетровськ, 2004. Т. 33. С. 48-50.
4. *Грушко Я. М.* Вредные органические соединения в промышленных выбросах в атмосферу. Ленинград, 1991. 228 с.
5. *Тищенко С.* Инвестиции: балансы и нюансы // Виробник України. 2005. № 5, 4 лютого. С. 7.
6. *Грядущий Б. А.* Опасные и вредные факторы подземной добычи угля в технологическом, социальном и экологическом аспектах / ЦБНТИ угольной промышленности. Донецк, 1994. 158 с.
7. *Куцкая Н. Б., Червяк С. С.* Обострение экологических проблем угледобывающих регионов Луганской области // Наука і освіта – 2004 (10-25 лютого 2004 року): матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.; *Екологія*. Дніпропетровськ, 2004. Том 58. С. 36-37.
8. *ДНАОП 1.1.30-1.01-00*. Правила безпеки у вугільних шахтах: затв. наказом Мінва праці та соц. політики України 22.08.2000 № 215, зареєстр. в Мінюсті України 17.10. 2000 за № 715/4936. Київ, 2000. 495 с.
9. *Експертне дослідження* техніко-організаційних причин, умов та наслідків екологічних правопорушень: звіт про НДР / Донецький НДІСЕ. 0109U001763.
10. *Інструкція про призначення* та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом Мінюсту України від 08 жовтня 1998 року № 53/5, за реєстр. в Мінюсті України 03 листопада 1998 року за № 705/3145 зі змінами [Електронний ресурс]. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15
11. *Експертне дослідження* техніко-організаційних причин, умов та наслідків екологічних правопорушень: звіт про НДР / Донецький НДІСЕ. 0109U001763. Донецьк.

ПРОБЛЕМЫ ЭКОЛОГИИ И НЕОБХОДИМОСТЬ ИХ ИССЛЕДОВАНИЯ СУДЕБНОЙ ЭКСПЕРТИЗОЙ

Н. Л. Поплавская

Экологическое состояние природного комплекса Украины оценивается как критическое. Выбросы осуществляли приблизительно 11 тысяч промышленных предприятий страны. Основными загрязнителями атмосферы продолжают оставаться объекты добывающей промышленности, производители электроэнергии, газа и воды, предприятия металлургии и обработки металлов.

Экологически опасные производства – металлургической и добывающей промышленностей, производство электроэнергии, химической и нефтехимической промышленностей, а также производство кокса. Предприятия именно этих отраслей в наибольшей степени влияют на экосистему.

В народном хозяйстве Украины, необходимо на научной основе заниматься разработкой регламентирующей вопросы экологии и охраны окружающей среды нормативно-правовой базы, вести контроль, учет, инвентаризацию вредных выбросов и сбросов по отраслям промышленности, разрабатывать рекомендации по предупреждению или уменьшению объемов создаваемых отходов и выбросов, нивелированию отрицательного воздействия загрязняющих веществ на природный комплекс и здоровье человека.

Следовательно, целесообразно заниматься правовой, организационной и экономической деятельностью, связанной с предупреждением или уменьшением отрицательного воздействия предприятий Украины на окружающую природную среду и здоровье человека, на высоком научном уровне, а также развивать судебную экологическую экспертизу для проведения объективной профессиональной оценки природоохранной деятельности

(бездеятельности) директоров (владельцев) предприятий, других ответственных должностных лиц, конкретных исполнителей и более эффективного исследования чрезвычайных ситуаций, возникших на этих промышленных объектах и приведших к значительным экологическим ущербам.

Сложные проблемы, стоящие перед экономикой Украины в области антропогенно-техногенного загрязнения природной геосистемы, обусловливают целесообразность заниматься широким спектром весьма актуальных вопросов по охране окружающей среды на высокой научной базе с учетом особенностей различных отраслей промышленности и развивать новый вид судебной экспертизы – экологической. С целью повышения эффективности и объективности расследований правонарушений в сфере охраны природы судебным или следственным органам по мере необходимости следует проводить судебные экспертизы с привлечением специалистов-экологов.

ENVIRONMENTAL PROBLEMS AND FORENSIC EXPERTISE NECESSITY OF THEIR RESEARCH

N. Poplavskaya

The ecological condition of natural environment in the Ukraine is considered critical. Industrial waste is the result of eleven thousand (11,000) industrial corporations and factories in Ukraine that threaten the ecosystem. Most of the pollution in the atmosphere continues to exist and increase due to coalmining, coal-burning, electro-energy production, gas and water production, and metallurgy production.

Industries that pose a severe threat to the ecology system include: metallurgical coke-chemical plants, water and thermal power plants, chemical, oil and energy productions. Other factors such as high levels of uncontrolled emissions and high volume of waste disposal also contribute to the ecological destruction.

In the national economy of Ukraine, it is necessary to take immediate actions in developing regulations for environmental hazards and waste. Waste management and control first need to be developed and secondly conducted. Current inventory and examination should be performed for uncontrolled, hazardous emissions that are released into the air and soil to prevent further contamination and pollution. Strategies, standards and regulations should be developed and strictly enforced for the prevention and reduction in volume of pollution-created waste and emission taking into consideration the natural environment and human health.

Therefore, it is advisable to engage in urgent legal, organizational and economic activities related to the prevention and reduction of negative industrial impacts in Ukraine on the environment and human health, at an advanced scientific level. Environmental expertise must be developed to objectively assess the professional environmental activities of heavy industries. More effective and prompt investigations should be conducted when hazardous accidents occur leading to significant environmental damage. Detailed judicial development process for carrying out ecological examination and assessment is essential to protect the natural environment.

Complex environmental issues continue to exist in the economy of Ukraine. In order to increase the effectiveness of poorly developed regulations through legal system, legal experts who are specialized in ecology must conduct the research and recommend stronger, more efficient regulations. The challenges facing the ecosystem in Ukraine are man-made. Waste and pollution to the natural ecosystem, therefore demands expediency to be engaged in a wide range of very pressing questions on preservation of the environment on high scientific level and to develop a new type of judicial examination – ecological. With objectives to increase efficient investigations of offences in area of wildlife management, judicial or investigatory bodies should conduct thorough and professional investigations by the experts – ecologist.